

1. napirendi pont
MOK/15-6/2024.

T á j é k o z t a t ó
a Győr-Moson-Sopron Vármegye Önkormányzata Közgyűlésének
2024. április 19-én tartandó ülésére

Tárgy: Kihívások és válaszok az önkormányzatok energiagazdálkodásában c. tájékoztató.
Előadó: EvoEnergy Kft. munkatársa

H a t á r o z a t i j a v a s l a t

A Győr-Moson-Sopron Vármegye Önkormányzatának Közgyűlése a „Kihívások és válaszok az önkormányzatok energiagazdálkodásában” című tájékoztatót tudomásul vette.

Határidő: 2024. április 19.

Felelős: Németh Zoltán, a közgyűlés elnöke

Kihívások és válaszok az önkormányzatok energiagazdálkodásában

Miközben a Nemzeti Energiastratégia célkitűzése 2030-ig járasonként legalább egy jól működő, példaértékű energiaközösség létrejöttével számol, az ezek megvalósításához szükséges jogszabályi háttér kidolgozása még legalább 2025. január 1-ig várat magára. Bár a jogalkotó az energiaközösségek létrehozásában komoly indikatori szerepet szán az önkormányzatoknak, és a legutóbb Bábolnán megvalósult projekt is azt mutatja, hogy önkormányzati szerepvállalás nélkül szinte elképzelhetetlen az energiapiac helyi decentralizációs és demokratizálódási folyamatának előmozdítása, az önkormányzati energiagazdálkodás számos alapvető problémával, jellemzően forrás- és a szaktudásdeficittel küzd.

A települések többségének továbbra is súlyos gondot okoz az önkormányzati fenntartású épületek energiaköltségeinek kigazdálkodása, az önkormányzatok így kénytelenek jelentősen visszafogni a fogyasztást, esetenként az intézmények bezárására, összevonására, esetleg a nyitvatartási idők korlátozására kényszerülnek.

A településszintű klímastratégiák és fenntarthatósági akciótervek megfogalmazásával bár egyértelmű mitigációs célokhoz jutottak az önkormányzatok, az energiahatékony önkormányzati működés gyakorlata még nem alakult ki. A forráshiány mellett eskalálja a problémát az is, hogy a Nemzeti Energetikusi Hálózat működésének ellenére a települések továbbra sem rendelkeznek a szükséges szakértelemmel, az önkormányzatok többsége így hiányában van annak az értékes szaktudásnak, amely a folyamatosan változó energetikai környezetben képessé tenné őket a változások kivédésére, valamint az energiaközösségekhez elvezető projektfeladatok megfogalmazására és lebonyolítására.

Szakértelem hiányában nem, vagy csak nagyon kevés településen történt meg az önkormányzati fenntartású épületállomány és vele együtt a fogyasztók felmérése. Az energiateljesítmény felhasználás profilozása, a folyamatok érdemi elemzése és azok optimalizálása helyett rendszerint csak a havi fogyasztási adatok és a számlaösszegek feljegyzése történt meg, ami cseppet sem csökkentette az önkormányzatok kitérttségét az elosztókkal és az energiakereskedőkkel szemben.

A szolgáltatói- és kereskedői áram-, illetve földgázszerződések egy meghatározó része – az elszámolási rendszer és a lehetőségek pontos ismeretének hiányában – érdemi újratárgyalás és aktualizálás nélkül érintetlenül maradt: nem történt meg az eltérő paraméterű szerződések egységesítése, ahogy a kedvezőtlen szerződéselemek detektálása és kezelése sem. Ezek elmaradása pedig sok esetben felesleges önkormányzati kiadásokat eredményez, akár többmillió nagyságrendben.

Tovább nehezíti a helyzetet, hogy az önkormányzatok energetikai fejlesztéseire szánt pályázati források nem tartanak lépést az igényekkel, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) forrásai bár számos önkormányzati kezelésű épület energetikai korszerűsítését tették és teszik majd lehetővé 2027-ig, ezek számossága még így is messze elmarad a fejlesztése szoruló ingatlanállomány nagyságától, ami az energiahatékonyságot célzó projektekből szerzett önkormányzati jártasság mértékét, mélységét is determinálja.

Bizakodásra ad okot azonban, hogy az Európai Unió energetikai célkitűzéseire, azaz az energiaforrások diverzifikálásához, az energiabiztonság garantálásához, a belső piac integrációjához, a gazdaság dekarbonizációjához és az energiahatékonyság előmozdításához jelentős erőforrásokat kíván allokálni az EU.

Mint ahogy nem lesz a jövőben olyan infrastrukturális beruházási pályázat, ami ne írja elő kötelező elemként az igazolható energiamegtakarítást, mint mérhető célt, és/vagy a zöldenergiára való minél nagyobb, vagy előírt mértékű áttérést, a beruházások megtervezésében és lebonyolításában a korábbiaknál lényegesen nagyobb hangsúlyt kap majd az önkormányzatok szakértelme.

A rendelkezésre álló források minél magasabb fokú hasznosulásában kulcsfontosságú lesz az is, hogy az egymástól független, esetenként ad-hoc, széttöredezett képet mutató ingatlanfejlesztés helyébe átgondolt, önkormányzat szintű, tudatos energiamedzsment lépjen, amely a 9/2023 ÉKM rendeletben meghatározott épületenergetikai jellemzők, illetve a pályázatokban előírt megtakarítási követelmények elérését szavatoló mélyfelújítások mellett az energiabeszerezések optimalizálására, a szolgáltatói- és kereskedői szerződések tudatos kezelésére, az energiaellátás újraszervezésére, s vele együtt akár az ESCO-típusú finanszírozásra is kiterjed.

Továbbá az említett tudatos energiamedzsment fogja hozzásegíteni az önkormányzatokat ahhoz is, hogy érdemben is eleget tudjanak tenni az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvényben a közintézmények fenntartói számára előírt kötelezettségeknek, hiszen az energiamegtakarítást célzó cselekvési tervek összeállításától az energiahatékonysági szemléletformálásig terjedő önkormányzati feladatsor ellátása teljességgel elképzelhetetlen szakértelem nélkül.

Milyen lépések vezetnek a tudatos önkormányzati energiamenedzsmenthez, hogyan lehet hosszú távon is megőrizni az önkormányzati ingatlanvagyon értékét?

1. Az önkormányzat energiagazdálkodását – fogyasztási pontok szintjén – mielőbb auditálni kell.
2. Az átvilágítás eredményeinek ismeretében át kell alakítani a szolgáltatói- és kereskedői energiaszerződéseket, valamint ki kell alakítani a kereskedelmi szerződések éves újratárgyalási mechanizmusait.
3. Az energiabeszerezés piaci viszonyokhoz illesztett, tudatos menedzselését követően – felhasználva az audit eredményeit – el kell végezni az önkormányzati ingatlan-állomány energetikai felmérését, majd hasznosság alapon meg kell határozni a TOP Plusz és egyéb beruházási programok prioritásait.
4. Detektálni kell az önkormányzati energetikai fejlesztések stakeholdereit. A mintaprojektek megismerésén keresztül fel kell készülni az energiaközösségek létrehozására, illetve fel kell készülni a kistérségi energiátársulások és a piaci alapú (pl. ESCO-típusú finanszírozásban lebonyolított) beruházások elindítására.

Az Európai Unió energetikai célkitűzéseire igazodó nemzeti és önkormányzati szintű intézkedések összehangolása, valamint a szakértelem fejlesztése és a finanszírozási lehetőségek maximális kihasználása elengedhetetlen az önkormányzatok energiagazdálkodásának hatékonyabbá és fenntarthatóbbá tételéhez. Az előttünk álló kihívások kezelése és a változások előmozdítása érdekében az önkormányzatoknak proaktívan kell cselekedniük, kihasználva az elérhető erőforrásokat és innovatív megoldásokat az energiaátmenet sikeres megvalósítása érdekében.